

Forbrugsskatter er fordelingsmæssigt neutrale

Denne analyse sætter fokus på forbrugsskatterne – dvs. moms og afgifter – og deres fordelingsvirkninger. Forbrugsskatterne udgjorde i alt ca. 284 mia. kr. i 2015, hvilket svarer til knap en tredjedel af de samlede indtægter fra skatter og afgifter. Det vurderes, at ca. 230 mia. kr. af forbrugsskatterne i sidste ende hviler på de danske husholdninger – overvejende i form af højere forbrugerpriser. Analysen viser samtidig, at forbrugsskatterne udgør godt 23 pct. af husholdningernes forbrug, stort set uafhængigt af indkomst. Det betyder, at forbrugsskatterne samlet set er fordelingsmæssigt omtrent neutrale.

Resumé:

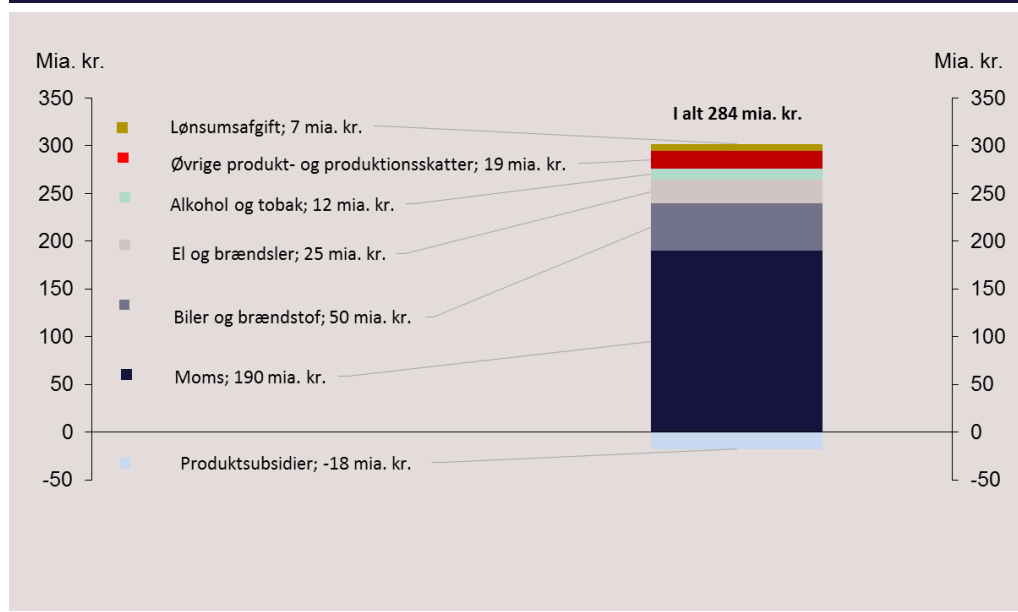
- **Skatter på forbrug:** En stor del af de samlede skatter og afgifter kaldes populært for forbrugsskatter, fordi skattebetalingen kan henføres til forbruget af varer og tjenester.
- **Provenu:** Forbrugsskatterne (netto for subsidier) udgjorde ca. 284 mia. kr. i 2015. Det svarer til ca. 30 pct. af de samlede indtægter fra skatter og afgifter.
- **Danske husholdningers endelige betaling af forbrugsskatter:** Den offentlige sektor betalte selv ca. 43 mia. kr. i forbrugsskatter i 2015, mens ca. 11 mia. kr. kan henføres til udlændinges forbrug af varer og tjenester på dansk jord. Således hviler ca. 230 mia. kr. af forbrugsskatterne på de danske husholdninger.
- **Husholdningerne betaler forbrugsskatterne via højere priser og lavere indkomster:** Både borgere og virksomheder betaler skatter af forbrug. I sidste ende hviler virksomhedernes skattebetaling dog på borgerne – enten i form af højere forbrugerpriser eller lavere indkomster. Hvorvidt forbrugsskatterne giver sig udslag i højere forbrugerpriser eller lavere indkomster, afhænger af markedsforholdene og afgifternes indretning. Det vurderes, at op mod 206 mia. kr. eller ca. 90 pct. af husholdningernes betaling af forbrugsskatter kan henføres til højere forbrugerpriser.
- **Forbrugsskatter og fordeling:** Husholdningernes forbrug og betaling af forbrugsskatter i kroner stiger med højere disponibel indkomst. Målt i procent af forbruget udgør forbrugsskatterne (som følge af højere priser) imidlertid omtrent den samme andel for såvel personer med lave som høje indkomster. Det betyder, at forbrugsskatterne samlet set er fordelingsmæssigt omtrent neutrale.
- **Overordnet analyse:** Der er tale om en overordnet analyse af forbrugsskatteområdet baseret på generelle antagelser om fuldkommen konkurrence på alle markeder. Ved analyser af enkelte afgifter, fx ved udformning af lovforslag, må der tages mere eksplicit stilling til konkurrenceforholdene på de relevante delmarkeder.

Forbrugsskatter udgør en væsentlig del af de offentlige indtægter

Indtægterne fra forbrugsskatterne¹ – dvs. skatter og afgifter knyttet til varer og tjenester – udgjorde ca. 284 mia. kr. i 2015 (opgjort netto for produktsubsidier), jf. figur 1. Det svarer til ca. 30 pct. af de samlede indtægter fra skatter og afgifter.

Momsen er den største forbrugsskat med ca. 190 mia. kr., hvilket svarer til omtrent to tredjedele af det samlede provenu. Af andre provenumæssigt væsentlige bidrag kan nævnes afgifter på biler og brændstof (fx benzin) på ca. 50 mia. kr. samt afgifter på el og brændsler (fx kul og olie) på i alt ca. 25 mia. kr.

Figur 1. Offentlige indtægter fra forbrugsskatter i 2015 fordelt efter art

Anm.: Afgifter på CO₂, NOx og olieprodukter er opdelt efter, hvor stor en del af provenuet, der kan henføres til kategorierne Biler og brændstof hhv. El og brændsler.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks nationalregnskabstal.

Forbrugsskatterne fører som oftest til højere forbrugerpriser – eller alternativt lavere indkomster i form af lavere lønninger eller virksomhedsoverskud. Staten giver dog også en række tilskud – såkaldte produktsubsidier – der bidrager til at reducere forbrugerpriserne og derfor bør modregnes i opgørelsen af de samlede (netto) forbrugsskatter. Det betyder, at der skal fratrækkes produktsubsidier – fx i form af tilskud til drift af kollektiv transport og PSO-tilskud² – for i alt 18 mia. kr., jf. figur 1.

¹ Forbrugsskatterne (netto for produktsubsidier) er opgjort med udgangspunkt i nationalregnskabet og er defineret som summen af afgifter af motorkøretøjer (primært vægtafgift), afgifter af diverse varer og tjenester (herunder moms, energiafgifter, registreringsafgift, afgifter på nydelsesmidler etc.) samt andre produktionsskatter – fratrukket produktsubsidier og told (idet toldprovenuet primært tilgår EU).

² PSO-afgiften reduceres gradvist frem mod 2015, hvor den er fuldt afskaffet. Samtidig overgår finansieringen af PSO-tilskudet til finansloven.

Forbrugsskatter indebærer primært højere forbrugspriser

Det er i udgangspunktet virksomhederne, der indbetaler forbrugsskatterne til SKAT. Men det er ikke virksomhederne, der bærer den reelle økonomiske byrde heraf. I sidste ende er det således husholdningerne, der betaler for forbrugsskatterne, enten via højere forbrugerpriser eller via lavere indkomster. Hvorvidt forbrugsskatter omsættes i højere forbrugerpriser eller lavere indkomster, afhænger af konkurrencesituationen på de markeder, hvor de skattebelagte varer og tjenester handles, *jf. boks 1*.

Boks 1. Overvæltning i højere priser og nedvæltning i lavere indkomster

Alle virksomheder, der formelt står for at betale en given forbrugsskat, vil forsøge at få dækket omkostningen ved at lægge afgiften oveni salgsprisen. Således bliver salgsprisen højere, end den ellers ville have været. Virksomheder, der anvender moms- og afgiftsbelagte varer i produktionen af deres egne varer, vil tilsvarende forsøge at øge salgspriserne. På den måde skubbes betalingen af skatten forbundet med de højere produktionspriser over på husholdningerne via højere forbrugerpriser. På økonomisprog kaldes det for *overvæltning*.

Hvis virksomhederne som følge af konkurrencesituationen på markedet ikke har mulighed for at øge salgsprisen, vil forbrugsskatterne i stedet modsvares af lavere lønninger til medarbejderne eller lavere afkast til virksomhedsejerne. Dermed betales skatten i sidste ende af husholdningerne via lavere indkomster. Dette kaldes med økonomisprog for *nedvæltning*.

På indenlandske markeder, der ikke er i konkurrence med udenlandske aktører, vil forbrugsskatterne typisk indebære højere forbrugerpriser. Priserne på de afgiftsbelagte varer og tjenester bliver således højere, end de ville have været uden de pågældende afgifter. Det skyldes, at virksomhederne, i det omfang det er muligt, vil forsøge at få dækket omkostningerne forbundet med de forskellige skatter og afgifter ved at lade køberen af varen betale for skatterne via højere priser. Det betyder også, at betalingen af forbrugsskatter i sidste ende hviler på *slutbrugerne* af varer og tjenester generelt.

På markeder, der er i international konkurrence, kan det være svært eller umuligt at øge salgsprisen, da salgsprisen er bestemt af verdensmarkedsprisen. I de tilfælde indebærer forbrugsskatterne lavere indkomster i form af lavere lønninger eller lavere afkast til virksomhedsejerne.

Den foreliggende analyse bygger på to beregningstekniske (og forsimplede) antagelser: Dels at der er fuldkommen konkurrence på både indenlandske og udenlandske markeder for varer og tjenester, dels at varer produceret og konsumeret i Danmark ikke er i konkurrence med udlandet. Givet disse antagelser vil de forbrugsskatter, der hviler på varer og tjenester handlet på de indenlandske markeder, *overvælttes* fuldt ud i højere priser på danske husholdningers forbrug. Endvidere vil de forbrugsskatter, der i sidste ende hviler på eksporten, *nedvælttes* i lavere indkomster for medarbejdere og virksomhedsejere.

De anvendte generelle beregningstekniske antagelser afspejler, at der er tale om en overordnet analyse af forbrugsskatterne under ét. Ved analyser af specifikke afgifter, fx i forbindelse med lovforslag, er det imidlertid nødvendigt af tage mere eksplicit stilling til konkurrencesituationen på de delmarkeder, hvor de enkelte afgiftsbelagte varer og tjenester handles, og til fordelingen af skattebetalingen på henholdsvis priser og indkomster.

I det omfang konkurrencesituationen på et givet marked afviger fra de nævnte generelle antagelser, vil det kunne påvirke fordelingen af forbrugsbeskatningen mellem henholdsvis højere forbrugerpriser og lavere indkomster. Der knytter sig derfor en vis usikkerhed til analysens fordeling af skattebetalingen mellem henholdsvis priser og løn.

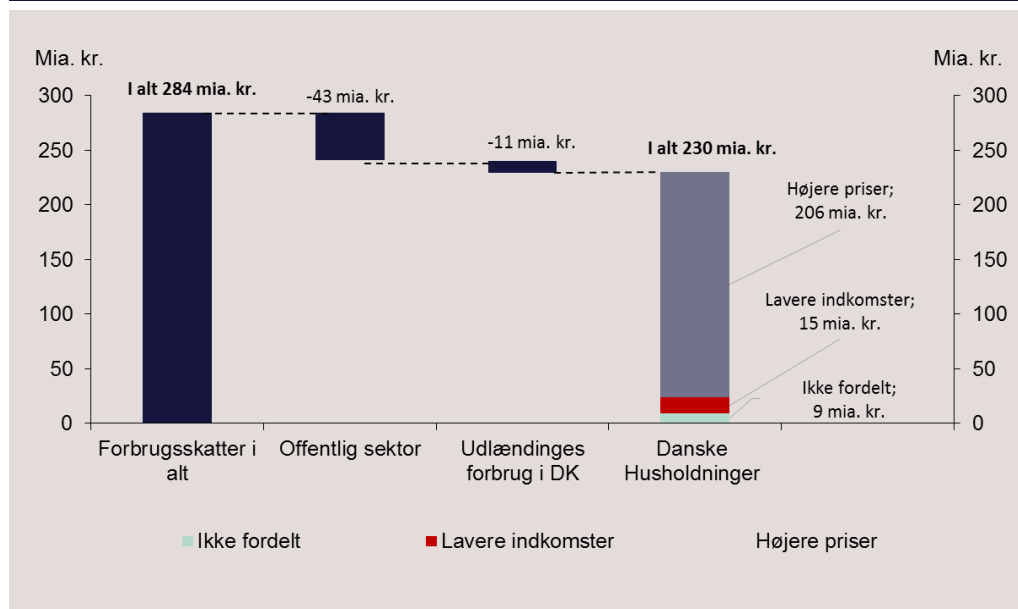
Der er endvidere usikkerhed om, hvordan de forbrugsskatter, der hviler på henholdsvis input i produktionen og på investeringer, i sidste ende fordeles på henholdsvis husholdningernes forbrug, den offentlige sektors forbrug og eksporten. Der henvises til *appendiks A* for en mere detaljeret gennemgang af beregningen af husholdningernes endelige skattebetaling.

Slutbrugerne af varer og tjenester omfatter også den *offentlige sektor*. De offentlige udgifter til køb af varer og tjenester øges således som følge af overvæltning af forbrugsskatter i priserne, men de øgede udgifter for det offentlige modsvares imidlertid af de tilsvarende offentlige indtægter fra de pågældende forbrugsskatter. Forbrugsskatteindholdet i den offentlige sektors køb af varer og tjenester kan opgøres til 43 mia. kr., som således skal fratrækkes den del af de samlede forbrugsskatter, der påhviler husholdningerne, *jf. figur 2*.

Endvidere kan ca. 11 mia. kr. af det samlede provenu fra forbrugsskatterne henføres til udlændinges – fx turisters – forbrug på dansk jord, hvilket yderligere reducerer de samlede forbrugsskatter, der påhviler danske husholdninger³.

Den endelige betaling af danske forbrugsskatter, der hviler på danske husholdninger, kan således opgøres til 230 mia. kr., *jf. figur 2*. Givet de beregningstekniske antagelser kan 206 mia. kr. eller ca. 90 pct. heraf tilskrives højere forbrugerpriser. En mindre andel på 15 mia. kr. kan henføres til lavere indkomster, mens de resterende 9 mia. kr., der bl.a. omfatter lønsumsafgiften, hverken har kunnet fordeles på højere priser eller lavere indkomster.

Figur 2. Danske husholdningers endelige skattebetaling som følge af forbrugsskatter, 2015

Anm.: Overgangen fra den umiddelbare til den endelige skattebetaling er beregnet på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabeller samt egne skøn. Der henvises til *appendiks A* for en mere detaljeret gennemgang af beregningen af husholdningernes endelige skattebetaling. Ikke fordelte skatter omfatter bl.a. lønsumsafgiften på ca. 7 mia. kr. i 2015. Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabel, 2015.

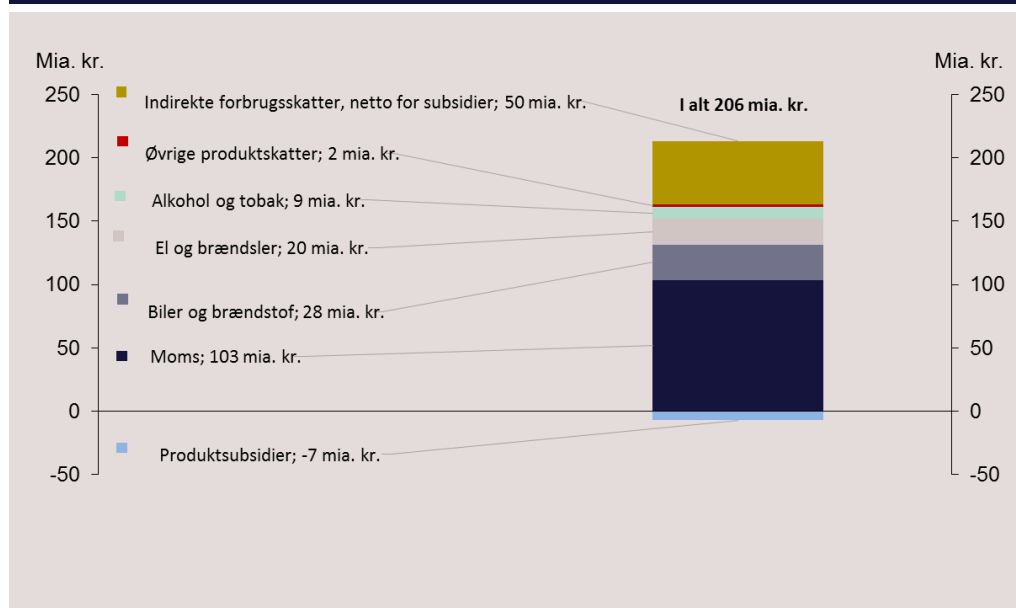
³ Danske husholdninger betaler modsvarende også forbrugsskatter af deres forbrug i udlandet, fx i forbindelse med turistrejser. Der findes imidlertid ikke nogen brugbar kilde til opgørelse af denne skattebetaling.

Husholdningernes endelige skattebetaling som følge af højere forbrugerpriser på i alt 206 mia. kr. kan opdeles i henholdsvis *direkte forbrugsskatter* og *indirekte forbrugsskatter*.

De *direkte* forbrugsskatter udgøres af de forbrugsskatter, som direkte kan knyttes til husholdningernes køb af bestemte typer af varer, hvilket udgør hovedparten af husholdningernes endelige forbrugsskattebetaling, *jf. figur 3*. Fx bidrager moms med 103 mia. kr., mens afgifter på alkohol og tobak bidrager med 9 mia. kr. Produktsubsidier reducerer husholdningernes direkte forbrugsskattebetaling med 7 mia. kr., idet produktsubsidier i en række tilfælde fører til lavere forbrugerpriser⁴. De direkte forbrugsskatter – inklusive produktsubsidier – der påhviler danske husholdninger, skønnes at udgøre i alt 156 mia. kr.

De *indirekte* forbrugsskatter afspejler derimod de forbrugsskatter, der via flere led overvæltes på husholdningerne, og hvor slutbrugeren hverken har mulighed for at identificere skattens oprindelse eller vurdere, hvor stor en andel af prisen skatterne udgør. Det drejer sig om de forbrugsskatter, der umiddelbart hviler på henholdsvis input i produktionen og på investeringer, men som i sidste ende pålægges enten husholdningernes forbrug, den offentlige sektors forbrug eller eksporten, *jf. appendiks A*. Fx vil prisen på advokatydelse afspejle, at der i produktionen af advokatydelse er anvendt andre varer og tjenester, der er moms- og afgiftsbelagte – fx forbrug af el og brændsler til opvarmning af bygninger eller afgifter på biler og brændstof til erhvervmæssige formål. De indirekte forbrugsskatter, der påhviler danske husholdningers forbrug, skønnes at udgøre i alt 50 mia. kr. (opgjort netto for subsidier), *jf. figur 3*.

Figur 3. Husholdningernes forbrugsskattebetaling som følge af højere forbrugerpriser, 2015

Anm.: Se figur 2.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabel, 2015.

⁴ Subsidier omfatter tilskud til kollektiv transport, PSO-tilskud og tilskud til kulturelle formål mv.

Forbrugsskatter udgør omtrent samme andel af forbruget uanset indkomsten

Husholdningernes disponible indkomster afspejler, hvor mange penge husholdningerne har til rådighed til forbrug og opsparing – efter betaling af indkomstskat mv. Forbrugsskatterne indebærer højere forbrugerpriser og reducerer på den måde *købekraften* af de disponible indkomster. Forbrugsskatterne har derfor betydning for de reale indkomstforskelle, hvor der tages højde for priserens virkning på købekraften.

I det følgende analyseres det, hvordan betalingen af forbrugsskatter er fordelt på tværs af indkomstgrupper. Fordelingsvirkningerne opgøres i denne analyse ved at måle forbrugsskatterne i pct. af forbruget, *jf. boks 2*. Analysen omfatter de 206 mia. kr. (eller ca. 90 pct.) af forbrugsskatterne, der kan henføres til højere forbrugerpriser.

Boks 2. Fordelingsvirkningerne af forbrugsskatter måles i forhold til forbruget

Fordelingsvirkningerne af *indkomstskatter* tager normalt udgangspunkt i de pågældende skatters størrelse målt i forhold til den løbende indkomst. Ved opgørelse af fordelingsvirkningerne af *forbrugsskatter* er det derimod mere retvisende at måle forbrugsskatterne i procent af forbruget.

Forskellen mellem den disponible indkomst og forbruget svarer til opsparingen. Opsparingen er et udtryk for, hvor stor en del af den disponible indkomst der spares op til afholdelse af forbrug på et senere tidspunkt. Eller – hvis der er tale om nettolåntagning – hvor meget mere end den disponible indkomst, der forbruges nu, til gengæld for mindre forbrug på et senere tidspunkt.

Opsparingstilbøjeligheden kan udtrykkes ved forbrugskvoten. Eksempelvis er en forbrugskvotepå 1 et udtryk for, at personen anvender hele sin indkomst til forbrug og hverken stifter ny gæld eller sparer op.

Forbrugskvoten afhænger bl.a. af alderen, idet der ofte er tale om låntagning i de yngre år som studerende mv., stigende opsparing som erhvervsaktiv og forbrug af opsparing som pensionist. Samtidig er forbrugskvoten typisk faldende med indkomsten, dvs. at personer med relativt høje indkomster alt andet lige sparer mere op end personer med lavere indkomster. Det betyder også, at forbruget og forbrugsskatterne i den nedre del af indkomstfordelingen udgør en større andel af den disponible indkomst end i den øvre del af indkomstfordelingen.

Sammenhængen mellem forbrugskvotep og løbende indkomst skal dog netop ses i sammenhæng med det typiske opsparingsmønster over livsforløbet, idet personer med forbrugskvoter forskellig fra 1 tidsforskyder deres forbrug ved enten at forbruge mere, end de tjener i dag (forbrugskvotep større end 1), eller udskyder forbrug til et senere tidspunkt (forbrugskvotep mindre end 1).

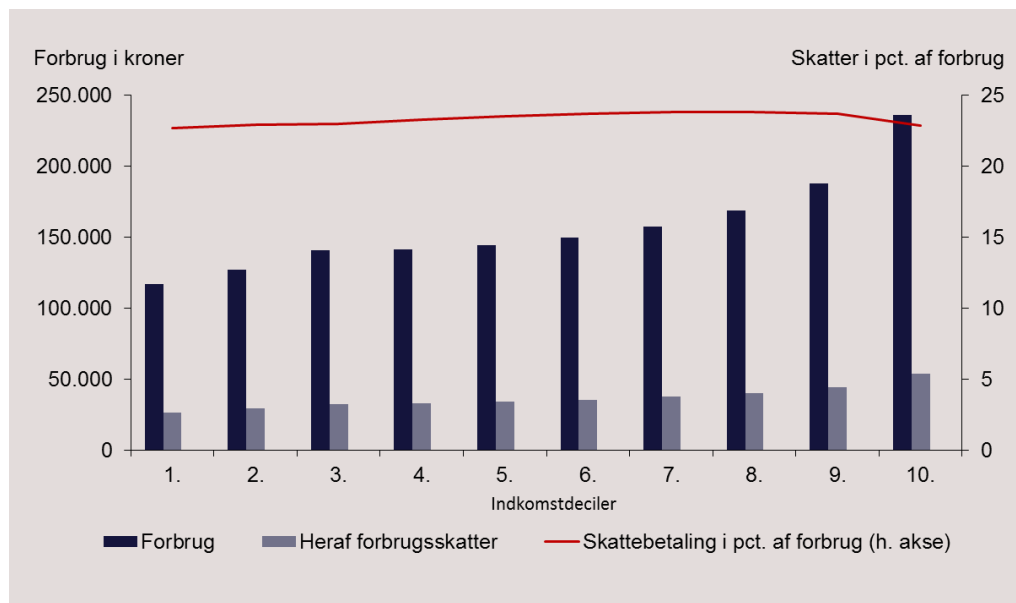
Ved at opgøre fordelingsvirkninger af forbrugsskatterne i pct. af forbruget (og ikke den løbende indkomst) fås et udtryk for fordelingsvirkningerne, hvor der tages højde for forskelle i forbrugskvoter. Det afspejler implicit en antagelse om, at forbrugskvoten over tid er 1 på tværs af alle indkomstgrupper, og at skatteindholdet af det tidsforskudte forbrug er det samme som i det faktiske afholdte forbrug. Det bemærkes, at denne tilgang ikke tager højde for arv.

I den aktuelle analyse er alene vist fordelingsvirkningerne af den del af forbrugsskatterne, der medfører højere forbrugerpriser, hvilket dog skønnes at udgøre langt hovedparten (knap 90 pct.) af husholdningernes endelige forbrugsskattebetaling. De resterende virkninger via eksport og ufordelte forbrugsskatter indgår således ikke. Den del af betalingen af forbrugsskatter, der påhviler eksporten og forudsættes at indebære lavere indkomster, antages typisk at påvirke alle personer i befolkningen nogenlunde proportionalt - dvs. med samme procentmæssige ændring, således at fordelingsvirkningen er neutral - idet generelle lønindkomstændringer via satsreguleringen giver anledning til omtrent tilsvarende ændringer i indkomstoverførslerne.

Husholdningernes faktiske forbrug i kroner er stigende med indkomsten. Det samme gælder for betalingen af forbrugsskatter i kroner, *jf. figur 4*. Målt i procent af forbruget udgør forbrugsskatterne

imidlertid en næsten konstant andel på ca. 23,4 pct. i gennemsnit for alle indkomstgrupper med en svagt stigende tendens, jf. den røde kurve i figur 4⁵. Forbrugsskatterne er derfor samlet set fordelingsmæssigt omtrent neutrale.

Figur 4. Fordeling af forbrug og forbrugsskatter

Anm.: Indkomstdeciler er opgjort på baggrund af familieækvivalerede indkomster. Forbruget er opgjort pr. familiemedlem. Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelse 2008-14 og 3,3 pct. stikprøve af befolkningen.

Der knytter sig en vis usikkerhed til opgørelsen af skattebetalingen, herunder særligt nederst i bunden og øverst i toppen af indkomstfordelingen, hvor det anvendte datagrundlag omfatter relativt få observationer, jf. boks 3. Derfor er der i det følgende valgt at fokusere på virkningerne i 2. til 9. indkomstdecil.

Boks 3. Kort om metode til beregning af fordelingsvirkninger

Analysen er baseret på Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelser for årene 2008-14, der anvendes til at estimere en sammenhæng mellem forbrug, forbrugsskatter og disponible indkomster for i alt 160 afgrænsede familiekombinationer, der varierer efter antal voksne, antal børn, socioøkonomisk status og boligtype (ejer/lejer).

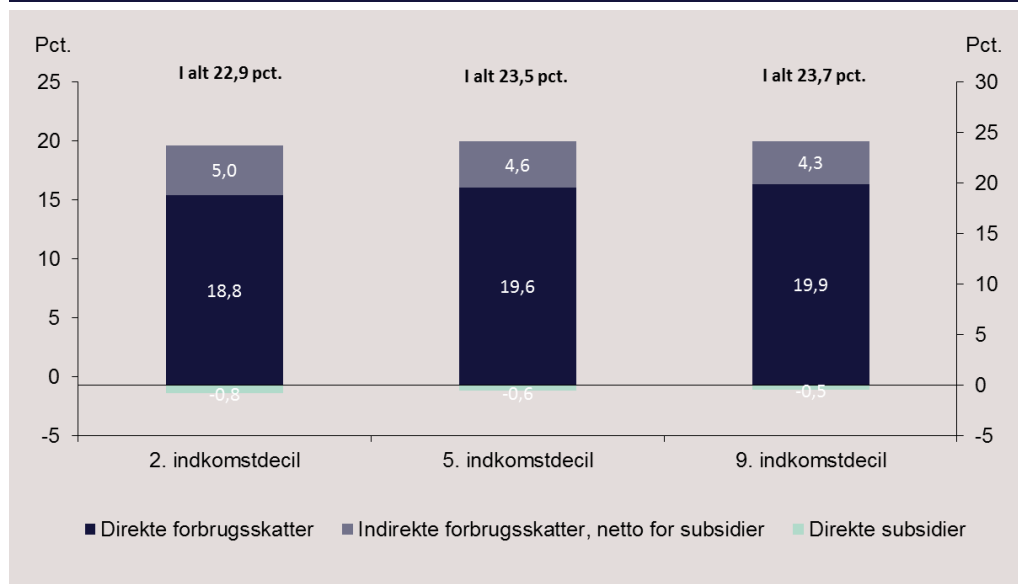
De estimerede værdier for disse familiekombinationer matches med en repræsentativ stikprøve af befolkningen, hvorved de samlede provenuvirkninger af forbrugsskatterne (via højere priser, jf. afsnit 2) kan fordeles på de enkelte personer/familier i befolkningen. Tager man eksempelvis udgangspunkt i et hypotetisk eksempel, hvor der findes 10 personer, der hver især betaler 10 kr. i moms, tildeles hver person 10 pct. af det samlede provenu fra moms.

Den anvendte metode vurderes at være mindst robust i de yderste ender af indkomstfordelingen. Det betyder fx, at det marginale fald i skattebelastningen fra 9. til 10. indkomstdecil, jf. figur 4, bør fortolkes med en række forbehold. Det skal blandt andet ses i lyset af, at der i Forbrugsundersøgelsen er forholdsvis få observationer i enderne af indkomstfordelingen, samt at enderne er kendetegnet ved at have forholdsvis mange selvstændige, for hvem den opgjorte disponible indkomst ikke nødvendigvis afspejler de reelle forbrugsmuligheder.

⁵ Når forbrugsskatterne i gennemsnit udgør ca. 23,4 pct. af forbruget inklusive forbrugsskatter, så svarer det til en gennemsnitlig forbrugsbeskatning på knap 31 pct. af forbruget eksklusive forbrugsskatter ($31/131 = 0,23$).

De såkaldte *direkte forbrugsskatter* udgør hovedparten af husholdningernes betaling af forbrugsskatter. De direkte forbrugsskatter udgør således ca. 19-20 pct. af forbruget og er svagt stigende med indkomsten, jf. figur 5.

Figur 5. Bidrag til skattebetaling fordelt efter indkomstdecil og skatteart i pct. af forbruget

Anm.: Se figur 4.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelse 2008-14 og 3,3 pct. stikprøve af befolkningen.

De såkaldte *indirekte forbrugsskatter* udgør til sammenligning ca. 4-5 pct. af forbruget og er svagt faldende med indkomsten, jf. også boks 4 nedenfor. Den faldende indkomstprofil kan især henføres til de indirekte forbrugsskatter på investeringer i boliger. Disse overvælttes på husholdningerne via boligforbruget, der er opgjort som summen af husleje, beregnet (såkaldt) lejeværdi af ejerbolig og udgifter til reparation og vedligeholdelse af boligen. Den således fordelte indirekte skat på boliginvesteringer er målt i kroner stigende med indkomsten, men udgør en faldende *andel* af forbruget, når indkomsten stiger.

Dette afspejler, at der i den øvre ende af indkomstfordelingen er relativt flere personer i ejerboliger, mens der i den nedre del af indkomstfordelingen er relativt flere personer i lejeboliger. Ser man på hele befolkningen, er huslejen i procent af forbruget således faldende i takt med indkomsten, mens den beregnede lejeværdi omvendt er stigende. Samlet set er de opgjorte boligudgifters andel af forbruget svagt faldende i takt med stigende indkomst.

Produktsubsidier udgør en svagt faldende andel af forbruget i takt med stigende indkomst og bidrager således relativt mest til at reducere forbrugerpriserne – og dermed øge købekraften – i den nederste del af indkomstfordelingen, jf. figur 5.

Boks 4. Indirekte forbrugsskatter

De indirekte forbrugsskatter består af de forbrugsskatter, der umiddelbart hviler på input i produktionen og på investeringer, men som i sidste ende pålægges enten husholdningernes forbrug, den offentlige sektor eller eksporten, *jf. appendiks A*. Der er en vis usikkerhed omkring denne fordeling. Den del af de indirekte forbrugsskatter, der forudsættes at hvile på husholdningerne, antages at blive overvæltet i højere forbrugerpriser. Hvis det alternativt var forudsat, at forbrugsskatterne på input i produktionen og på investeringer alene var nedvæltet i lavere indkomster, ville bidraget fra de indirekte forbrugsskatter på 4-5 pct. ikke indgå i figur 5. I realiteten vil den del af skattebetalingen, der kan henføres til indirekte forbrugsskatter, omsættes i både lavere indkomst og højere forbrugerpriser. Således er det ovenstående bidrag via de indirekte forbrugsskatter skatter et overkantsskøn i forhold til det, der faktisk realiseres via forbrugerpriserne.

Den beregningstekniske antagelse om overvæltning i priserne fremfor nedvæltning i indkomster har således betydning for den samlede sum af forbrugsskatter, der indgår i fordelingsberegningen i figur 4, men forventes dog ikke at påvirke den samlede fordelingsmæssige profil væsentligt. Det skyldes, at nedvæltning af forbrugsskatter i lavere indkomster normalt forudsættes at have omtrent neutral fordelingsvirkning. For så vidt at de forbrugsskatter, som overvælttes i højere priser, ligeledes har omtrent neutral fordelingsvirkning, er det ikke afgørende for den samlede fordelingsvirkning, om de indirekte forbrugsskatter omsættes i lavere indkomster eller højere forbrugerpriser.

De samlede direkte forbrugsskatter udgør som nævnt en svagt stigende andel af forbruget med stigende indkomster. Det kan bl.a. tilskrives momsens, hvis forbrugsandel vokser fra godt 11 pct. i 2. indkomstdecil til ca. 12 pct. i 9. indkomstdecil, *jf. figur 6*.

Den svagt stigende indkomstprofil for momsens afspejler primært, at de opgjorte samlede boligudgifter som omtalt udgør en større andel af forbruget i den nedre end i den øvre del af indkomstfordelingen. Idet hverken husleje eller beregnet lejeværdi af ejerbolig er omfattet af moms, er den andel af det samlede forbrug, som er direkte momsbelagt, derfor stigende med indkomsten⁶.

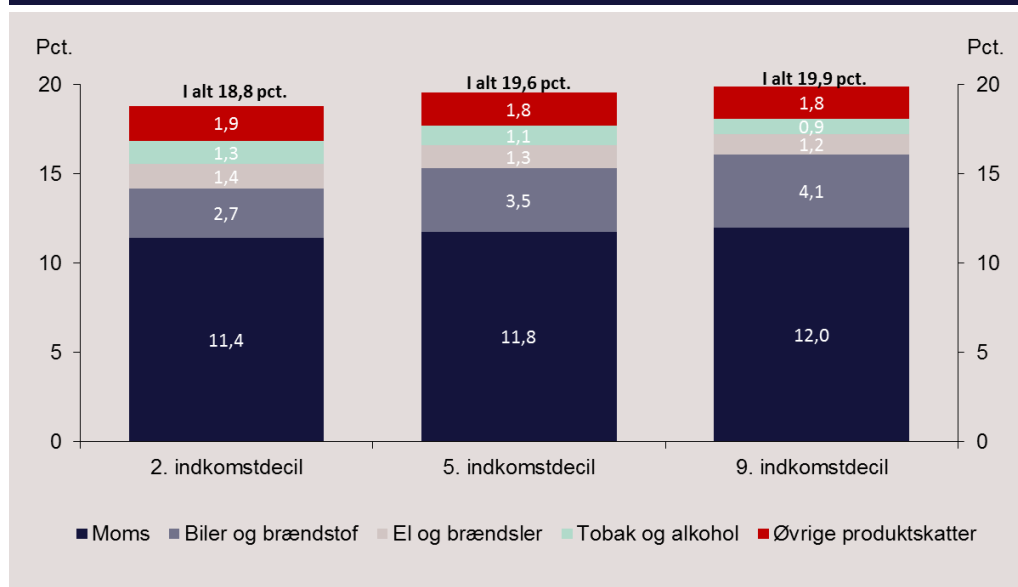
Når de direkte forbrugsskatter udgør en stigende andel af forbruget i takt med stigende indkomst, skyldes det dog især de afgifter, der kan henføres til husholdningernes forbrug af biler (herunder registreringsafgift og vægtafgift) – disse stiger fra 2,7 pct. af forbruget i 2. indkomstdecil til 4,1 pct. i 9. indkomstdecil. Dette afspejler, at bilforbruget er stigende i takt med indkomsten, og at satsen for registreringsafgiften er progressiv, dvs. at afgiftssatsen stiger ved køb af dyrere biler⁷.

Omvendt er afgifter på tobaksvarer og alkohol svagt faldende med indkomsten og udgør 1,3 pct. af forbruget i 2. indkomstdecil faldende til 0,9 pct. i 9. indkomstdecil. Afgifter på el og brændsler udgør ligeledes en svagt faldende andel af forbruget, mens øvrige forbrugsskatter udgør en nogenlunde konstant andel af forbruget på tværs af de tre indkomstdeciler.

⁶ Hvis man hypotetisk så bort fra huslejudgifter og beregnet lejeværdi af bolig i opgørelsen af forbruget, ville momsens i givet fald udgøre en faldende andel af forbruget i takt med stigende indkomst.

⁷ Med reglerne gældende i 2017 forhøjes satsen fra 105 pct. til 150 pct. for den del af bilens værdi, der overstiger progressionsgrænsen på 106.600 kr.

Figur 6. Bidrag til skattebetaling fra direkte forbrugsskatter fordelt efter indkomstdecil og skatteart i pct. af forbruget

Anm.: Se figur 4.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelse 2008-14 og 3,3 pct. stikprøve af befolkningen.

Det bemærkes, at de fordelingsmæssige konsekvenser af forbrugsskatterne bygger på et mere usikkert datagrundlag end fx personskatter. De økonomiske ministerier har adgang til detaljerede registeroplysninger om indkomster og skatter, der med stor nøjagtighed gør det muligt at analysere fordelingsvirkningerne af personskatter. Det samme gælder ikke for forbrugsskatter, da man ikke har registeroplysninger om de enkelte husholdningers faktiske forbrug og dermed om husholdningernes betaling af forbrugsskatter.

I den aktuelle analyse er *Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelse* anvendt som udgangspunkt for at estimere forbruget og forbrugsskatterne for en række mulige familiekombinationer, jf. boks 3 ovenfor. På den baggrund kan de skønnede provenuer fordeles ud på befolkningen, og fordelingsvirkningerne beregnes. Der henvises til *bilagstabel A1* for en oversigt over, hvilke forbrugsskatter der indgår i fordelingsberegningerne.

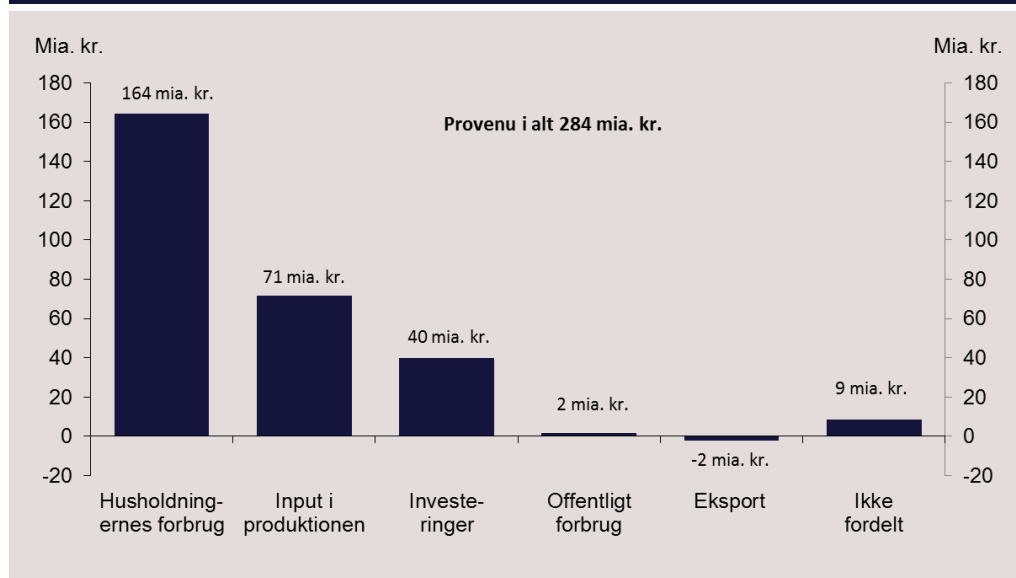
Appendiks A – Beregning af husholdningernes betaling af forbrugsskatter

Dette appendiks uddyber beregningen af husholdningernes samlede betaling af forbrugsskatter, *jf. afsnit 2*. Analysen bygger overordnet på to forsimplende, beregningstekniske antagelser: Dels at der er fuldkommen konkurrence (dvs. at den marginale enhedspris svarer til den marginale omkostning) på både indenlandske og udenlandske markeder for varer og tjenester, dels at varer produceret og konsumeret i Danmark ikke er i konkurrence med udlandet.

Givet disse antagelser vil de forbrugsskatter, der hviler på *varer og tjenester handlet på de indenlandske markeder*, overvælttes fuldt ud i *højere priser* på danske husholdningers forbrug. De forbrugsskatter, der i sidste ende hviler på *eksporten*, bæres ligeledes af husholdningerne gennem nedvæltning i *lavere indkomster*. Givet at det på eksportmarkederne ikke er muligt at forhøje priserne, fordi salgsprisen er bestemt af verdensmarkedsprisen, er det således ikke muligt for virksomhederne at lade de udenlandske forbrugere betale for omkostningen ved en forbrugsskat. I stedet fører forbrugsskatterne enten til lavere lønninger for medarbejderne i eksporterhvervene eller et lavere afkast til virksomhedsejerne.

De samlede forbrugsskatter skønnes at udgøre i alt 284 mia. kr. i 2015, opgjort netto for produktsubsidier. Den *umiddelbare* fordeling af disse forbrugsskatter afspejler de umiddelbare anvendelser i økonomien, *jf. figur A1*. Af de i alt 284 mia. kr. kan 164 mia. kr. knyttes direkte til husholdningernes forbrug af varer og tjenester, mens 71 mia. kr. kan henføres til input i produktionen af andre varer, og 40 mia. kr. umiddelbart kan henføres til investeringer. Endelig kan en mindre del henføres til det offentlige forbrug og eksport, og ca. 9 mia. kr. (som hovedsagelig udgøres af lønsumsafgift) er ikke fordelt.

Figur A1. Fordeling af forbrugsskatter – umiddelbar skattebetaling

Anm.: Se figur 2.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabel, 2015.

Den umiddelbare fordeling af forbrugsskatterne afspejler imidlertid ikke den endelige fordeling, fordi afgifterne på input i produktionen (på 71 mia. kr.) og på investeringer (på 40 mia. kr.) i sidste ende hviler på enten husholdningernes forbrug, på den offentlige sektors forbrug eller på eksporten. Det hænger blandt andet sammen med, at virksomheder, der anvender moms- og afgiftsbelagte varer i produktionen, vil forsøge at øge salgspriserne på deres egne produkter for at få dækket

omkostningerne ved de højere inputpriser. Givet de overordnede antagelser i analysen, vil alle afgifter på indenlandsk producerede og konsumerede varer medføre højere forbrugerpriser, mens afgifter på eksporten vil nedvælttes i lavere indkomster.

Det betyder, at de i alt ca. 111 mia. kr. af forbrugsskatterne, der umiddelbart hviler henholdsvis på input i produktionen og på investeringerne – hvilket i analysen er benævnt de *indirekte forbrugsskatter* – vil blive givet videre til de aktører, der i sidste ende er slutbrugerne af de skattebelagte varer og tjenester generelt (i form af højere priser eller lavere indkomster), *jf. tabel A1*.

Tabel A1. Endelig fordeling af forbrugsskatter

	Husholdningernes forbrug	Offentligt forbrug	Eksport	Ikke fordelt	I alt
Direkte forbrugsskatter	164	2	-2	9	172
Indirekte forbrugsskatter	52	42	18		111
- heraf på input i produktionen	25	28	13		66*
- heraf på investeringer	27	14	5		45*
Endelig fordeling af forbrugsskatter i alt	217	43	15	9	284
Udlændinges forbrug i DK	-11				-11
Offentlige indtægter udligner højere udgifter til offentligt forbrug		-43			-43
Forbrugsskatter som bæres af husholdningerne	206	0	15	9	230

Anm.: Produktionskatter er opgjort netto for subsidier og inklusive PSO-afgift. NGO'er og andre non-profit organisationer er inkluderet i den offentlige sektor, men udgør kun en ganske lille andel. Vægtafgift af virksomhedernes motorkøretøjer indgår ikke i input-output-tabellerne, men er forudsat overvæltet på husholdningerne.

* Umiddelbart udgør de indirekte forbrugsskatter på *input i produktionen* i alt 71 mia. kr., hvoraf 5 mia. kr. dog overvælttes på *investeringer*, hvorved de indirekte forbrugsskatter på investeringer udgør i alt 40+5 = 45 mia. kr.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabel, 2015.

De indirekte forbrugsskatter på *input i produktionen* udgør umiddelbart i alt ca. 71 mia. kr., som kan fordeles på anvendelseskategorier på baggrund af Danmarks Statistiks input-output-tabeller. 5 mia. kr. overvælttes på investeringerne, mens de resterende 66 mia. kr. er fordelt på henholdsvis husholdningernes forbrug (25 mia. kr.), offentligt forbrug (28 mia. kr.) og eksporten (13 mia. kr.)⁸.

De indirekte forbrugsskatter på *investeringer* udgør samlet set 45 mia. kr. inkl. de 5 mia. kr., der overvælttes fra afgifter på input i produktionen. Heraf antages 60 pct. (svarende til 27 mia. kr.) at påhvile husholdningernes forbrug, 30 pct. (svarende til 14 mia. kr.) at påhvile det offentlige forbrug, mens de resterende 10 pct. (5 mia. kr.) påhviler eksporten. Fordelingen af de indirekte forbrugsskatter på investeringerne kan ikke beregnes via input-output-tabeller, men er i stedet – med nogen usikkerhed – fordelt skønsmæssigt på baggrund af investeringernes art, herunder om investeringerne primært vedrører bolig, eksport osv. Fx udgøres halvdelen af den forudsatte belastning af husholdningerne af skatter på boliginvesteringer, der belaster husholdningerne via boligforbruget

De samlede indirekte forbrugsskatter, der via flere led overføres til husholdningerne, skønnes at udgøre i alt ca. 52 mia. kr., *jf. tabel A1*. I det husholdningernes umiddelbare betaling af forbrugsskatter er på 164 mia. kr., kan den endelige skattebetaling som følge af højere forbrugerpriser opgøres til i alt ca. 217 mia. kr.

⁸ Vægtafgifter, der hviler på virksomhederne, indgår ikke i input-output-tabellerne, men antages overvæltet på husholdningerne.

Af husholdningernes samlede forbrug i 2015 (på 926 mia. kr.) kan ca. 5 pct. henføres til udlændinge, der opholder sig i Danmark, herunder turister mv. Det indebærer, at de danske husholdningers andel af forbrugsskatterne skal reduceres med ca. 11 mia. kr. fra 217 til ca. 206 mia. kr., jf. *tabel A1*. Det svarer til en gennemsnitlig forbrugsskattebetaling som følge af højere forbrugerpriser på 23,4 pct. af de danske husholdningers forbrug.

I alt 43 mia. kr. af forbrugsskatterne påhviler det offentlige forbrug. Denne offentlige merudgift modsvares dog af de tilsvarende højere offentlige indtægter, hvorved denne del af forbrugsskatterne ikke belaster husholdningerne.

Derimod bæres de 15 mia. kr. af de endelige forbrugsskatter, der skønnes at kunne henføres til eksporten, i sidste ende af husholdningerne gennem lavere indkomster, jf. tidligere omtale. Det svarer til ca. 5 pct. af de samlede forbrugsskatter, der hviler på danske husholdninger.

De resterende 9 mia. kr. (eller ca. 4 pct.) af forbrugsskatterne på husholdningerne er ikke fordelt. Denne rest omfatter lønsumsafgiften og andre produktionsskatter, som i sidste ende også bæres af danske husholdninger gennem enten lavere indkomster eller højere priser. Fordelingen mellem priser og indkomster af denne ret beskedne del af skattebetalingen er ikke analyseret nærmere.

I alt skønnes 230 mia. kr. af de samlede forbrugsskatter på 284 mia. kr. at påhvile husholdningerne, enten gennem højere priser eller lavere indkomster. Det svarer til ca. 26 pct. af de danske husholdningers forbrug.

Bilag A. Fordelingsnøgler og indregnede provenuer

Tabel A2. Oversigt over anvendte fordelingsnøgler samt indregnede provenuer i fordelingsberegningerne

Forbrugsskat	Nøgle i Forbrugsundersøgelsen	Nationalregnskabs-tal	Korrigeret for udland	Indgår i be-regning
		Mia. kr. 2015-niveau		
A. Danske husholdninger forbrug på dansk jord	Forbrug i alt	926,0	879,7	879,7
Direkte skattebetaling i alt		172,0	163,4	163,4
Moms	Moms	108,8	103,4	103,4
Vægtafgift	Vægtafgift	8,0	7,6	7,6
Registreringsafgift	Registreringsafgift	9,4	8,9	8,9
Afgift af ansvarsforsikring	Afgift af ansvarsforsikring	0,9	0,8	0,8
Afgift af benzin	Afgift af benzin	6,7	6,4	6,4
Afgift af visse olieprodukter	Afgift af visse olieprodukter	3,4	3,3	3,3
Afgift af elektricitet	Afgift af elektricitet	9,0	8,6	8,6
Afgift af flaskegas	Afgift af flaskegas	0,0	0,0	0,0
Afgift af kul	Afgift af kul	1,4	1,3	1,3
Afgift af kuldioxid	Afgift af kuldioxid	1,9	1,8	1,8
Afgift af spiritus	Afgift af spiritus	0,9	0,9	0,9

Tabel A2. Oversigt over anvendte fordelingsnøgler samt indregnede provenuer i fordelingsberegningerne

(A2. fortsat)		National-	Korrigeret	Indgår i be-
Forbrugsskat	Nøgle i Forbrugsundersøgelsen	regnskabs-	for udland	regning
		tal		
Afgift af vin	Afgift af vin	1,2	1,1	1,1
Afgift af øl	Afgift af øl	0,5	0,5	0,5
Afgift af kaffe	Afgift af kaffe	0,3	0,2	0,2
Afgift af the	Afgift af the	0,0	0,0	0,0
Afgift af mineralvand	Afgift af mineralvand	0,0	0,0	0,0
Afgift af chokolade og sukkervarer mv.	Afgift af chokolade og sukkervarer mv.	2,2	2,1	2,1
Afgift af is	Afgift af is	0,3	0,3	0,3
Afgift af cigaretter	Afgift af cigaretter	7,2	6,8	6,8
Afgift af andre tobaksvarer mv.	Afgift af andre tobaksvarer mv.	0,1	0,1	0,1
Afgift af glødelamper, sikringer mv.	Afgift af glødelamper, sikringer mv.	0,0	0,0	0,0
Afgift af lystfartøjsforsikring	Afgift af lystfartøjsforsikring	0,1	0,1	0,1
Afgift af visse detailsalgspakninger	Afgift af visse detailsalgspakninger	0,1	0,1	0,1
Afgift af engangsservice	Afgift af engangsservice	0,0	0,0	0,0
Afgift af bekæmpelsesmidler	Afgift af bekæmpelsesmidler	0,1	0,1	0,1
Afgift af ledningsført vand	Afgift af ledningsført vand	1,4	1,4	1,4
Afgift af poser af papir og plast mv.	Afgift af poser af papir og plast mv.	0,1	0,1	0,1
Afgift af spillekasinoer	Afgift af spillekasinoer	0,5	0,4	0,4
Afgift af tipning, væddeløb mv.	Afgift af tipning, væddeløb mv.	1,1	1,0	1,0
Stempelafgift	Stempelafgift	0,1	0,1	0,1

Tabel A2. Oversigt over anvendte fordelingsnøgler samt indregnede provenuer i fordelingsberegningerne

(A2. fortsat)		National- regnskabs- tal	Korrigeret for udland	Indgår i be- regning
Forbrugsskat	Nøgle i Forbrugsundersøgelsen			
Afgift af naturgas	Afgift af naturgas	1,9	1,8	1,8
Afgift af svovl og SO2	Afgift af svovl og SO2	0,0	0,0	0,0
Afgift af affald	Afgift af affald	0,0	0,0	0,0
Afgift af nummerplader	Afgift af nummerplader	0,0	0,0	0,0
Ikke identificerbare	Generelle priser	4,4	4,2	4,2
Overvæltet fra input i produktionen i alt		25,3	23,1	23,1
Forbrugsskatter fra input	Fødevarer	1,7	1,6	1,6
Forbrugsskatter fra input	Ikke-alkoholiske drikkevarer	0,2	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input	Alkoholiske drikkevarer	0,2	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input	Tobak mv.	0,2	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input	Beklædning og fodtøj	0,7	0,6	0,6
Forbrugsskatter fra input	Husleje	2,4	2,2	2,2
Forbrugsskatter fra input	Ejerbolig	3,9	3,5	3,5
Forbrugsskatter fra input	Elektricitet og brændsel	0,7	0,7	0,7
Forbrugsskatter fra input	Møbler, gulvtæpper, gardiner mv.	0,8	0,8	0,8
Forbrugsskatter fra input	Husholdningsmaskiner og - redskab og service	0,4	0,4	0,4
Forbrugsskatter fra input	Andre varer og tjenester til husholdningen	0,4	0,4	0,4
Forbrugsskatter fra input	Medicin, Læge og hospitaler mv.	0,7	0,6	0,6
Forbrugsskatter fra input	Anskaffelse og drift af køretøjer og køb af transportydelser	1,5	1,4	1,4

Tabel A2. Oversigt over anvendte fordelingsnøgler samt indregnede provenuer i fordelingsberegningerne

<i>(A2. fortsat)</i>		Nøgler i Forbrugsundersøgelsen	National- regnskabs- tal	Korrigeret for udland	Indgår i be- regning
Forbrugsskat					
Forbrugsskatter fra input		Post og kommunikationer	0,6	0,5	0,5
Forbrugsskatter fra input		Fritidsudstyr	0,7	0,6	0,6
Forbrugsskatter fra input		Forlystelser, TV-licens mv.	1,4	1,3	1,3
Forbrugsskatter fra input		Bøger, blade, papir mv.	0,2	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input		Pakkede ferierejser	0,0	0,0	0,0
Forbrugsskatter fra input		Undervisning	0,5	0,4	0,4
Forbrugsskatter fra input		Hotel og restaurant	0,2	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input		Personlig pleje og effekter	2,0	1,8	1,8
Forbrugsskatter fra input		Sociale foranstaltninger	0,3	0,2	0,2
Forbrugsskatter fra input		Forsikringer	0,4	0,4	0,4
Forbrugsskatter fra input		Finansielle tjenesteydelser mv. og turisme	2,2	2,1	2,1
Vægtafgift fra input i produktionen		Vægtafgift	2,9	2,8	2,8
Overvæltet fra investeringer			27,2	25,8	25,8
Investeringer i boliger		Boligbenyttelse	16,7	15,8	15,8
Øvrige		Generelle priser	10,5	10,0	10,0
Subsidier i alt			-7,6	-7,2	-7,0
Diverse afgifter		Generelle priser	0,2	0,2	0,2
Eksportstøtteordninger			0,0	0,0	0
Produktionstilskud til skummetmælk		Forbrug af skummetmælk	-0,2	-0,2	-0,2

Tabel A2. Oversigt over anvendte fordelingsnøgler samt indregnede provenuer i fordelingsberegningerne

(A2. fortsat)		Nationalregnskabs-tal	Korrigeret for udland	Indgår i be-regning
Forbrugsskat	Nøgler i Forbrugsundersøgelsen			
Nettotab på solgte produkter i forbindelse med intervention		0,0	0,0	0,0
Kommunale pensionistboliger mv.		-0,1	-0,1	0
Renovation og forbrænding	Renovation af boliger	0,0	0,0	0,0
Jernbanedrift	Forbrug af abonnementskort og billetter til bus og tog	-2,9	-2,7	-2,7
Kommunal busdrift og transportvirksomhed i øvrigt	Forbrug af abonnementskort og billetter til bus, tog og færge	-2,4	-2,3	-2,3
Takstnedsættelse i den kollektive trafik	Forbrug af abonnementskort og billetter til bus, tog og færge	-0,2	-0,2	-0,2
Kommunale ejendomme		0,0	0,0	0,0
Statslige tilskud til landsdelscenter		-0,1	-0,1	0
Bladtilskud	Forbrug af aviser og magasiner	0,0	0,0	0,0
Tilskud til kulturelle formål	Forbrug af teater, biograf, museum mv.	-0,1	-0,1	-0,1
Indsamlingsordning vedr. dæk, biler og batterier		0,0	0,0	0,0
Elproduktionstilskud		0,0	0,0	0,0
Tilskud til vindmøller, andre VE-anlæg og decentrale anlæg (PSO)	Modregnes i afgifter til elektricitet	-1,8	-1,7	-1,7
Andre produktsubsidier i.a.n.		0,0	0,0	0,0
B. Forbrugsskatter i alt, netto		216,9	205,1	205,5
C. Nettoafgifter i pct. af forbrug ($\frac{B}{A}$)		23,4	23,3	23,4

Anm.: Afrunding kan betyde, at bidragene ikke summer til de samlede forbrugsskatter.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks nationalregnskabstal og ADAM-tal.